

Desenvolupament, clima i aliments

Malgrat els progressos, mor més gent de malnutrició que de sida, malària i tuberculosi juntes

JOSEP BORRELL*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 25.03.08

Durant la nostra gran emigració vacacional, les piragües han continuat arribant a les Canàries, les bombes explotant a l'Iraq i la crisi estenent-se pel sistema financer.

Aquests esdeveniments reflecteixen els grans desequilibris, de riquesa i de poder, de la nostra societat-món. Els conflictes generats pel subdesenvolupament s'agreguen a l'Àfrica (Kenya, Txad, Congo, Somàlia, Darfur...), on som lluny d'assolir els Objectius del Mil·lenni. La guerra de l'Iraq ha contribuït, augmentant el preu del petroli i el dèficit públic, al debilitament de l'economia americana, i tard o d'hora tots en pagarem les conseqüències. I dos nous problemes, els efectes del canvi climàtic i l'augment del preu dels aliments, irrompen amb força i afecten especialment els països més pobres.

MALGRAT tots els progressos, moren més persones de malnutrició que de sida, malària i tuberculosi juntes. Cada any hi ha quatre milions més de gent famolenta i ara l'augment de preus agrícoles arreu del món, d'índex 200 el gener del 2006 a 480 aquest març, agreuja el problema.

El primer afectat és el Programa Alimentari Mundial de l'ONU. La seva directora, la senyora Josette Sheeran, va acudir a una reunió d'urgència

de la Comissió de Desenvolupament del Parlament Europeu per explicar que l'índex de preus dels productes que compra per alimentar 73 milions de persones, el 10% dels malnodrits del món, han augmentat un 40% en un sol any. I les seves reserves, de només 50 dies, estan en el nivell més baix dels últims 30 anys.

Els pobres entre els pobres de la Terra poden ser les primeres víctimes de l'actual crisi alimentària. Sheeran necessita 500 milions de dòlars per equilibrar el seu pressupost, una quantitat verdaderament irrisòria si es compara amb els 12.000 milions de dòlars al mes que costarà aquest any la presència militar americana a l'Iraq. I, no obstant, té greus dificultats per aconseguir-los.

La fam té una nova cara, ens deia Sheeran. En molts països hi ha menjar als supermercats, però a uns preus inassumibles per a una part creixent de la població. Una nova vulnerabilitat ha aparegut en àrees urbanes, que generen revoltes en molts països, des d'Indonèsia fins a Mèxic.

Així, la seguretat alimentària s'ha convertit en poc temps en un greu problema mundial, relacionat amb la seguretat energètica, que era l'única que preocupava el món desenvolupat. Això es deu a tres causes. Primer, a l'increment de la demanda de països emergents que augmenten i milloren la seva dieta alimentària. Els xinesos encara mengen menys de la meitat de carn que nosaltres, tot i que ja n'han doblat el consum i per produir un quilo de carn de porc en fan falta sis de cereals.

Segon, la producció de biocombustibles, que ha fet disminuir la quantitat disponible d'alguns cereals, sobretot de blat de moro. Aquest any, els Estats Units dedicaran a produir etanol un terç de la collita de blat de

moro, que ha assolit el preu més alt de la història. L'entusiasme per l'etanol per reduir la dependència energètica del petroli importat disminueix i fins i tot el mateix Bush ha reconegut que els problemes de l'alimentació i l'energia col·lisionen.

PERÒ AIXÒ no hauria de convertir els biocombustibles en el boc expiatori dels problemes alimentaris mundials. Hi ha molta terra que es pot posar en cultiu i moltes espècies vegetals no alimentàries poden produir biocombustibles, com s'està demostrant a l'Índia. Els biocombustibles de segona generació, que no interfereixen en la producció d'aliments, poden contribuir decisivament a la descarbonificació del transport i a generar recursos per als països en desenvolupament. Però sorgeix un conflicte d'interessos amb la indústria petrolera, com demostra dins dels països emergents l'enfrontament entre Lula i Chávez.

El tercer problema són les alteracions climàtiques, especialment les sequeres d'Austràlia i Ucraïna, que n'han fet disminuir notablement la producció. Les dues primeres causes són profundament estructurals i seguiran pressionant sobre la demanda. D'aquí fins al 2030, l'increment de la població i la millora alimentària exigiran augmentar un 50% la producció agrícola. La segona causa pot ser conjuntural, però la incidència del canvi climàtic podria mantenir-la i agreujar-la.

En qualsevol cas, el canvi climàtic obliga a afrontar d'una altra manera els problemes del desenvolupament. Afectarà de forma més immediata i intensa els països més pobres del planeta, que necessitaran ajudes addicionals per adaptar-se a canvis que ja són inevitables. Però, a més a més, s'ha de plantejar com mantenir el dret al desenvolupament en un món sot- més a les restriccions necessàries per evitar que la

temperatura augmenti més de dos graus. Fins ara el camí de la pobresa a la prosperitat s'ha fet augmentant enormement el consum per càpita de combustibles fòssils. Però el desenvolupament de la minoria rica del món ha deixat molt poc espai en l'atmosfera perquè la majoria pobra pugui fer el mateix.

Aquest camí està des d'ara tancat. Per això, la crisi del desenvolupament i la crisi climàtica col·lisionen. El seu enfrontament es manifesta ara a través de la crisi alimentària com un dels problemes d'equitat a escala planetària de la gravetat del qual no som prou conscients.

*President de la Comissió de Desenvolupament del Parlament Europeu